

ГОМЕЛЬСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

№ 21 (843)

Аўторак, 29 снежня 1992 г.

Газета заснавана ў верасні 1969 года

Выходзіць два разы ў месяц

Цана 10 кап.

ЯШЧЭ АДНА СУСТРЭЧА З КІТАЕМ

Пачатак сувязям нашага ўніверсітэта з кітайскім ВНУ быў пакладзены ў мінулым годзе. Спачатку ў чэрвені Гомель наведала дэлегацыя вучоных з Пекіна. Восенню адбыўся адказны візіт. У сталіцу КНР выязджалі рэктар ГДУ Л. А. Шамяткоў, першы прарэктар М. В. Селькін, прарэктар па завочнаму навучанню М. М. Воінаў, дэкан: матэматычнага факультэта — У. В. Арлоў, фізічнага — І. В. Семчанка. Затым на стажыроўку ў наш ўніверсітэт прыбыў прафесар Кітайскага сталічнага педагагічнага ўніверсітэта Хань Шыцзі, а ў гэтую ж ВНУ Кітая выязджаў загадчык кафедры рускага, агульнага і славянскага мовазнаўства У. І. Коваль. Цяпер у нас на філалагічным факультэце працуе Го Цяюнь Фань з названага вышэй ўніверсітэта, а там — дэкан філфака ГДУ У. Д. Еўтухоў.

Неабходна сказаць і аб тым, што сёлета пад навуковым кіраўніцтвам члена-карэспандэнта Акадэміі навук Беларусі Л. А. Шамяткова падрыхтаваў і паспяхова абараніў дысертацыю і зацверджаны ў вучонай ступені доктара філасофіі ў галіне фізікі і матэматыкі старшы выкладчык Янчжоўскага педагагічнага ўніверсітэта Го Веньбін. З гэтага ж года на філалагічным факультэце ГДУ пачалі вучобу 25 кітайскіх юнакоў і дзяўчат.

Важным этапам у развіцці двухбаковых сувязей паміж нашым ўніверсітэтам і вышэйшай школай Кітая стала другая паездка Л. А. Шамяткова і М. В. Селькіна ў далёкаўсходнюю краіну. Аб яе мэтах і некаторых выніках нашаму карэспандэнту раскажаў М. В. Селькін:

— Наша паездка была выклікана неабходнасцю працягваць і яшчэ больш умацоўваць супрацоўніцтва з кітайскім калегамі. За год сумеснай работы накіпіліся пытанні і тэмы, якія патрабавалі прыняцця канкрэтных рашэнняў і падпісання адпаведных дакументаў. Спынюся, у прыватнасці, на такой акалічнасці. Кітайскія студэнты, якія вучацца ў нашым ўніверсітэце, маюць патрэбу ў таварах першай неабходнасці, паўнацэнным харчаванні, адпаведным культурным

абслугоўванні. У наш складаны час усё гэта вырашаецца не зусім проста. Таму разам з намі ў Кітай выязджалі і кіруючыя работнікі гандлёвых арганізацый Гомеля, якія могуць многае зрабіць для задавальнення попыту замежных студэнтаў.

Сёння проста немагчыма раскажаць пра ўсе сустрэчы на кітайскай зямлі, пра ўражанні, што засталіся. Іх вельмі шмат. Напрыклад, добра запамяталася сустрэча ва ўпраўленні вышэйшай адукацыі г. Пекіна і з кіраўніцтвам Пекінскага сталічнага педагагічнага ўніверсітэта, які вядзе адбор кандыдатаў для пасылкі на вучобу, працу і стажыроўку ў наш ўніверсітэт. Дарэчы, нагадаю, што дэкан філфака У. Д. Еўтухоў працягвае працаваць у Пекіне да канца навучальнага года.

Мы падпісалі дагавор аб намерых па супрацоўніцтве ў галіне адукацыі з Сіаньскім ўніверсітэтам. А ўвогуле як у нас, так і прадстаўнікоў гомельскіх гандлюючых арганізацый кожны дзень быў насычаны сустрэчамі, кансультацыямі, абмеркаваннем разнастайных пытанняў. Адбыліся перамовы па стварэнню спецыялізаваных сумесных прадпрыемстваў. Адным з іх заснавальнікаў павінен стаць наш ўніверсітэт. На яго базе мяркуецца стварыць Гомельска-беларуска-кітайскі навукова-эканамічны цэнтр.

Асобна хочацца сказаць пра шматтыражку «Гомельскі ўніверсітэт». Некалькі нумароў газеты з публікацыямі аб сувязях нашага ўніверсітэта з кітайскім ВНУ мы ўзялі з сабой. Калі паказвалі і аддавалі іх на памяць гасцінным сябрам, яны былі прыемна здзіўлены і выказвалі нам за гэта сваю сардэчную ўдзячнасць.

Карыстаючыся выпадкам, у заключэнне хацу павіншаваць усіх выкладчыкаў, супрацоўнікаў, студэнтаў і аспірантаў нашага ўніверсітэта з надыходзячым Новым, 1993 годам. Моцнага Вам усім здароўя, поспехаў у працы і вучобе, бадзёрасці і аптымізму!

Магу з упэўненасцю сцвярджаць, што міжнародныя сувязі нашага ўніверсітэта ў наступным годзе ўздымуцца на якасна новую вышыню.

...І БЫЦЬ ЧАЛАВЕКАМ

Багацце, маляўнічасць фарбаў шматлікіх экспанатаў выстаўкі спачатку прыводзілі яе наведвальнікаў у разгубленасць: на чым спыніць першааргавую ўвагу — на пейзажах роднай беларускай прыроды ці на паню, так па-майстэрску выкананых са скур, або на вырабах, інкруставаных саломкай, а можа найперш падысці да прыгожых букетаў, якія так вабяць сваім характаром і незвычайным падборам яго кампанентаў? Падобныя пачуцці ахоплівалі, бадай, кожнага, хто пераступаў парог кафедры культуралогіі, калі ў яе сценах гасцінна прымала сваіх наведвальнікаў выстаўка «Выхаванне прыгажосцю». Яна стала свёсааблівай справаздачай студэнтаў ўніверсітэта, якія ўжо другі год вывучаюць па названай кафедральнай спецыялізацыі «Арганізацыя і методыка пазашкольнай і пазашкольнай работы». Яна ставіць сваёй задачай падрыхтоўку намеснікаў дырэктараў школ па выхаваўчай рабоце, кіраўнікоў гурткоў, студый. Будучыя педдагогі наглядна дэманстравалі тое,

чаму навучыліся самі і што змогуць перадаць вучням школ, чым аняць іх у вольны ад вучобы час.

У кожнага студэнта ёсць сваёю выбару: з 9-ці спекурсаў, ярод якіх такія як «Дэкаратыўна-прыкладная творчасць і вольны час школьніка», «Асновы тэатральнай культуры», «Гісторыя выяўленчага мастацтва» і інш., яны спыняюцца на тым, што ім бліжэй да душы, зольнасцей, характару. Вынікам гэтага стала выкананне імі творчых работ па той ці іншай праблеме, афармленне цікавых тэматычных альбомаў. (яны занялі на выстаўцы асобны стэнд). Адметна тое, што яны не пыляцца ў шафах, а падараваны непасрэдна тым, каму адрасоўваліся — вучням СШ № 21, № 44 г. Гомеля, якія вывучаюць курс па сусветнай мастацкай культуры, слухачам факультатыва «Асновы тэатральнай культуры», выхаванцам дзіцячых дамоў г. Рэчыцы і в. Цяруха, сем'ям загінуўшых афганцаў і інш. Тыя, хто займаецца па спец-

курсу «Дэкаратыўна-прыкладная творчасць», прадставілі на выстаўцы арыгінальныя, прыгожыя работы па інкрустацыі і аплікацыі. Адметна і цікава тое, што тут можна было ўбачыць не толькі студэнцкія працы, а нават цэлую аўтарскую выстаўку выкладчыцы спекурса, настаўніцы СШ № 5 Л. І. Жалезняковай. Нельга было не здзівіцца майстэрству, фантазіі Лідзіі Іванаўны. Ад шкатулак, сурвэтак нібыта веяла сонечнай цеплынёй, дзякуючы жоўтым, прамяністым кавалачкам саломкі, што ўпрыгожвалі іх. Яшчэ большае захапленне выклікалі зробленыя яе рукамі панно, на якіх расцвілі прыгожыя кветкі... са скур. Гэта сваё майстэрства яна шчодро перадае і студэнтам, і вучням, з якімі займаецца.

Паколькі студэнтам — будучым педагогам даядзецца праводзіць і пазашкольную работу, на выстаўцы яны з цікавасцю азнаёміліся з экспанатамі вучняў, якія займаюцца ў пакоі школьніка завода «Гомсельмаш» пад (Заканчэнне на 2-й стар.).

НОВОГОДНИЙ РОМАНС

Ах, новые цены да в новом году — Когда же на них мы наденем узду? Ах, новые власти да в новом году — Какого теперь изберем тамаду? Ах, новые взрывы да в новом году — Неужто стрельбу приравняли к труду? Ах, новые мэры да в новом году — Когда же окончим с жильем чехарду? Ах, новые бомжи да в новом году — Куда же с толпой безработных пойду? Ах, новые биржи да

в новом году — Но станет ли рынок, как сахар в меду? Ах, новая пресса да в новом году — Зачем же судить ей нужду и беду? Ах, новые узы да в новом году — Пусть будет страна со старою в ладу! Ах, новые брызги да в новом году — От цен на шампанское, словно в бреду! Поднимем же рюмки с водичкой на льду — За новое счастье да в новом году!

Николай ЭНТЕЛИС.

ПАДАРУНКІ І ЁЛКА—ДЗЕЦЯМ

У дзяккіх эканамічных умовах мы ўступім у новы, 1993 год. Цэны цяпер «кусаюцца» па ўсё, што толькі можна купіць у магазіне. Вельмі высокія яны і на ласункі. Аднак дзецям выкладчыкаў і супрацоўнікаў ГДУ (а першых да 12-гадовага ўзросту звыш 500) без навагодніх падарункаў не застаўніцца. Прафком закупіў іх своєчасова. Вацькі дзяцей могуць атрымаць навагоднія падарункі ў прафкоме, пачынаючы з сённяшняга дня.

2-га студзеня ў Палацы будаўнікоў па вул. Першамайскай для дзяцей выкладчыкаў і супрацоўнікаў нашага ўніверсітэта адбудзецца навагодняе прадстаўленне. Пачатак — у 14.00. Запрашалыя білеты на яго можна набыць у прафформаў структурных падраздзяленняў ГДУ.

Наша прафесарская

ТАЛЕНТ ВУЧОНАГА І ПЕДАГОГА

Калі б у Дзмітрыя Рыгоравіча Ліна хто небудзь спытаў, як становяцца прафесарамі, ён бы, я мяркую, адказаў: дзякуючы працы. У гэтым адказе была б уся праўда яго жыцця. Пачынаў з добрасумленнай студэнцкай работы ў Гомельскім педагагічным інстытуце, з якога потым выраслі і ўніверсітэт, і сам прафесар Лін, прадаўжаючы потым на працягу многіх гадоў лекцыйную і навуковую работу, Дзмітрый Рыгоравіч заўсёды быў влічым працаўніком.

Адзін толькі пералік яго прац, сярод якіх 25 — вучэбна-метадычнага характару, пераконвае ў гэтым. Прычым у асноўным яны прысвечаны менавіта ўдасканаленню працэсу выкладання такіх курсаў, як «Агульная фізіка» і «Метадыка выкладання фізікі».

Шмат працаваў прафесар Лін і для школы. Ём распрацаваны вучэбна-метадычны камплект «Мадэляванне фізічных задач на ЭВМ», які ўключае ў сябе пакет праграм па аналізу раўнання фізічных задач і вучэбны дапаможнік. Камплект ужо апрабаваны на стандартных камп'ютэрных класах тыпу «Карвет», «Няміга» і інш., а зараз ідзе яго ўкараненне ў вучэбны працэс школ рэспублікі.

Цыкл прац, якія адносяцца да выкладання курсу агульнай фізікі, уяўляе ў асноўным распрацоўку метады і тэхнікі лабараторнага практыкума, амлічае рэкамендацыі па метадычнаму ўдасканаленню кантрольных заданняў для студэнтаў завочнага факультэта.

Інтэрэсы прафесара Ліна разнастайныя. Напрыклад, ён выдаў дапаможнік «Патэнтазнаўства», які востра патрэбны ВНУ інжынерна-тэхнічнага профілю.

Наогул, са 183-х публікацый 98 носяць навуковы характар. Месца для іх прадастаўляюць вядучыя навуковыя часопісы і зборнікі рэспублікі і краін СНД: «Даклады АН Беларусі», «Высокамалекулярныя злучэнні», «Калоідны часопіс», «Пластычныя масы», «Весткі АН Беларусі», «Весткі ВНУ», «Часопіс аналітычнай хіміі» і інш.

Асноўныя навуковыя інтарэсы Д. Р. Ліна ляжаць у галіне фізікі і механікі полімераў, а таксама кампазіцыйнага матэрыялазнаўства. Менавіта па гэтай тэматыцы ў 1974 годзе ён абараніў кандыдацкую дысертацыю.

Калі ж гаварыць аб практычных выніках яго работы, то 60 вынаходніцтваў Дзмітрыя Рыгоравіча гавораць самі за сябе. Частка з іх ужо ўкаранёна ў народную гаспадарку і эканамічны эфект склаў звыш 1,3 млн. руб.

Але, канешне ж, самай яркай часткай працы прафесара Ліна, бачнай усім і ўсімлівай, з'яўляецца яго педагагічная дзейнасць. Дадзена гэта не ўсім. Таму што тут акрамя навуковых здольнасцей трэба яшчэ валодаць і дарам псіхалага, быць даступным і адначасова строгім, умець выклікаць цікавасць аўдыторыі да прадмета. Дзмітрый Рыгоравіч можа дасягаць гэтага простым шляхам. Напрыклад, аб даступнасці. Студэнцкія навуковыя працы, якімі кіруе прафесар Лін, — адны з лепшых на факультэце. Сведчанне таму — публікацыі іх у навукова-тэхнічных часопісах і зборніках. Прафесар працуе і ў сааўтарстве са студэнтамі. Так, створана пяць вынаходніцтваў.

Павагу да сябе Д. Р. Лін заваяваў, перш за ўсё, уважлівымі адносінамі да калег і студэнтаў, высокай патрабавальнасцю, сціпласцю і клопатам аб кожным супрацоўніку кафедры.

Т. ЖАЛОНКІНА,
ст. выкладчык кафедры агульнай фізікі.
Фота У. Чысіка.

...І БЫЦЬ ЧАЛАВЕКАМ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

кіраўніцтвам выхавальніцы В. М. Піліпенка. Цяжка было адвесці позірк захаплення ад зробленых ім букетаў з кветак у арыгінальным аздабленні.

Асобны раздзел выстаўкі прысвячаўся беларускай тэматыцы: былі тут прыгожыя вышываныя ручнікі, якія сабралі студэнты філфака ў час дыялектычнай практыкі ў нашай вобласці, зборнікі вершаў паэтаў Гомельшчыны. І гэта вельмі важны момант у выхаванні моладзі на беларускіх традыцыях, калі ідзе працэс абраджэння нашай роднай мовы, культуры. Знайшла адлюстраванне ў экспанатах і юбілейная тэматыка: 850-годдзе г. Гомеля. А аўтары лепшых работ выстаўкі былі адзначаны кігамі Л. Вінаградова «Гомель. Яго мінулае і сённяшняе».

Позірк кожнага наведвальніка не мог не спыніцца на карцінах юных мастакоў — выхаванцаў дзіцячага дома з Цярухі Дзімы Мандрыкава, Людзі Горычавай, Артура Крыштала, Дзімы Іванова, а таксама кіраўніка мастацкай студыі Марыны Дзяржэ. Іх работы вызначаліся сваёй шчырасцю і дзіцячай непасрэднасцю, цікавым бачаннем характараў беларускай прыроды, родных краінаў. Гэтыя напісанія з вялікай любоўю пейзажы настолькі спадабаліся некаторым наведвальнікам, што яны вырашылі купіць асобныя карціны.

Выдатны педагог В. Сухан

ліскі сказаў у свой час, што выхаванне — гэта адзіства духоўнага жыцця выхавальцаў і выхаванцаў. У далейшым выпадку — гэта педагогіка супрацоўніцтва выкладчыка, студэнта, школьніка, канчатковым вынікам якой з'яўляецца абуджэнне ў чалавеку пачуцця прыгожага і праз яго — выхаванне сапраўднага чалавека. Выстаўка яскрава гэта прадэманстравала, калі з адвольным транспартным адчуваннем сузіралі прыгажосць, створаную ўласнымі рукамі, і настаўнікі, і іх вучні. Імкненне душы да ўсяго ўзвышанага, светлага і сустрэча з характэрным робіць нашы пачуцці яшчэ больш светлымі, добрымі, што ў наш цяперашні цяжкі час, калі, на жаль, матэрыяльнае часта пераважае над духоўным, надзвычай важна і каштоўна. На адным са ствалоў на выстаўцы стаяла чаша дабрыві, у якую пасля знаёмства з экспанатамі нельга было не ўнесці хоць нейкі свой асабісты грашовы ўнёсак, настолькі было моцным уздзеянне на нашы пачуцці і сумленне ўсёго тут убачанага. Выстаўка была наладжана сумесна з абласнымі аддзяленнямі Фонду культуры і Беларускага дзіцячага фонду. І таму своеасаблівай актывай міласэрнасці быў продаж на ёй кнігі У. Ліпскага «Падкілыш» і нумароў газет «Апрель-86», вырваных грашовыя срэды ад якой былі выкарыстаны потым для навагодніх падарункаў дзецям на дабрачыннай блыц

Усё добрае абавязкова мае свой працяг, знаходзіць водгук у душах. Пасля той вялікай цікавасці да сваіх работ на ўніверсітэцкай выстаўцы, не маглі не прыехаць у ГДУ для больш блізкага знаёмства са студэнтамі выхаванцы Цярухскага дзіцячага дома разам з яго дырэктарам Р. П. Карпеза. Прымалі іх як самых дарагіх гасцей. Яны пабывалі на кафедры культуралогіі, у вылічальным цэнтры ўніверсітэта, на занятках у студэнтаў па курсу выяўленчага мастацтва, якія вёў В. Р. Сырамяніцаў. А потым будучы матэматыкі і гісторыкі слухалі ўсхваляваны расказ Рэгіны Пятроўны аб жыцці, радасцях і праблемах дзіцячага дома, яго педагогах, якія здольны замяніць хлопчыкам і дзяўчынкам бацькоў, адгарэць цеплынёй і пяшчотай іх юныя душы. Яна цёпла, памаярынску знаёміла студэнтаў з кожным сваім выхаванцам, расказваючы пра яго захапленні, характар і г. д., а затым самі дзеці паказалі свае мастацкія работы. Паколькі гэта сустрэча праходзіла напярэдні Новага года, студэнты наладзілі для сваіх гасцей дабрачынную ёлку з віншаваннямі Снягурачкі і ўручэннем падарункаў, з частаваннем тортам. Падарункі былі своеасаблівымі — духоўнымі: кніжкі-раскладкі, альбомы па мастацтву, розныя цацкі, выкананыя рукамі студэнтаў-біёлагаў, філолагаў, гісторыкаў. А яшчэ за прададзеныя карціны на праішоўшай выстаўцы ў ГДУ атрымалі грошы іх аўтары Л. Горычова і Д. Мандрыкаў (Дзіма, праўда, вучыцца ўжо ў мастацкім ліцэі і перададзеныя яму грошы дазваляць прыехаць хлопчыку на зімовыя канікулы дадому, у дзіцячы дом).

На вуліцы ў той дзень было даволі пахмурна, а ў студэнцкай аўдыторыі, дзе віталі сваіх маленькіх гасцей будучыя педагогі, было светла і ўтульна ад дабрыві і пяшчоты, якімі яны акружылі дзяцей. У вачах студэнтаў можна было ўбачыць да іх столькі цяпла і спагады! І пасыпаліся пытанні да дырэктара Рэгіны Пятроўны, ці можна ім прыехаць на практыку ў дзіцячы дом, бываць у ім проста так, па закліку сэрца.

...Прыносіць дабро, аддаваць людзям цеплыню свайго сэрца, дарыць прыгажосць — значыць, быць сапраўдным чалавекам. Гэтам у вучыцца студэнты.

Т. ЛУБЯК,
Фота У. Чысіка.

Абрадам і звычай — абраджэнне

Набліжаецца маляўнічае традыцыйнае старажытнае свята дачрысціянскага паходжання — Каляды, якія ахопліваюць даволі працяглы час: з 6 па 19 студзеня (з 24 снежня па 6 студзеня па ст. стылю).

Паходжанне тэрміна «каляды» вучоныя звязваюць з лацінскім словам «календы». Старажытныя рымляне называлі календамі пачатковы дзень кожнага месяца і адпаведна выконвалі пэўныя абрады з мэтай магічным спосабам паўплываць на з'явы прыроды, заручыцца падтрымкай яе жыватворных сіл у працы, у сямейным дабрабыце.

Важным момантам каляднай абраднасці з'яўлялася куцця — традыцыйная страва з ячменных круп. Не выпадкова прыпадзень усіх свят, вядомых у беларусаў пад назвай «Каляды» (уласна

КАЛЯДЫ

«Каляды» (Ражаство), Новы год, Вадохрышча (Хрышчэнне) насіў агульную назву «Куцця»).

Першая куцця называлася вялікай, урачыстай, поснай. З ёй было звязана шмат цікавых народных прыкмет, вераванняў, варожбаў. Калі ў гэты дзень шмат зорак на небе, то спадзяваліся на добры прыплод хатняй жывёлы, калі на дрэвах іней, то чакаецца багаты ўраджай пладоў, удала звараная куцця сімвалізавала добры ўраджай ячменю ў наступным годзе.

Калі да першай куцці рытываліся стравы без жывёльнага тлушчу, то другая куцця, якая святкавалася напярэдадні Новага года, была мясной, скаромнай, багатай, шчодрой і сімвалізавала багацце і дастатак сям'і на працягу ўсяго будучага года. Акрамя гэтага, другая куцця — адна з найбольш паэтычных старонак у земляробным календары славян.

Навагоднія шлюбныя варожбы дзяўчат сведчаць аб невычарпальнасці народнай фантазіі, імкненні адхінуць заслону часу і зазірнуць у будучае, прадвызначаць свой лёс. Варожбы былі разнастайнымі. Напрыклад, апоўначы на скрыжаванні дарог слухалі, у якім баку забрэша сабака, кідалі зняты з нагі чаравік, пыталіся з узятым употайкі блінцом у руках імя першага сустрэчнага мужчыны, крадучыся пад вокнамі суседзяў, прыслухоўваліся да іх гутаркі. Калі чуліся словы «ідзі», «чаму не ідзеш», значыць, замуж дзяўчына выйдзе ў гэтым годзе, калі ж дзяталі словы «сядзь», «застанься», «пачакай», «яшчэ паспееш», то прыйдзеца пачакаць у лепшым выпадку яшчэ год; калі ж размова будзе весціся, не дай Бог, пра сваяччэнніка, свечкі, дошкі, то здарыцца самае непрыемнае: ці яна, ці той, хто будзе яе сватаць, могуць памерці.

У час трэцяй, галоднай, поснай куцці, што спраўлялася перад Вадохрышчам, акрапляліся свяцёнавай вадой гаспадарчыя пабудовы, хата, на сценах маляваліся крыжы, што абазначала «запісаць каляды». Куцця, вада, крыжы з'яўляліся своеасаблівымі магічнымі сродкамі, здольнымі па павер'ях сялян, якія несвядома надзялялі якасцямі жывых істот усё незразумелае і небяспечнае ў прыродзе, адагнаць «нячыстую сілу».

Калі бедная і багатая куцці святкаваліся са строгім захаваннем усіх неад'емных абрадавых элементаў, то хаджэнне калядоўшчыкаў і шчадрывальнікаў, ігрышчы-гульні мелі паніжаны характар, выяўлялі шмат прыемных маральна-эстэтычных момантаў, давалі магчымасць людзям павеселіцца, даць выхад сваёй жыццёвай энергіі, гумару. Нездарма з такой нецярплівасцю чакалі каляд, так старанна да іх рытываліся.

Сёння мы з большай павагай сталі ставіцца да абрадаў і звычайных нашых дзядоў. І таму ёсць упэўненасць, што той час, калі мы адракаліся ад сваёй спадчыны, сваіх каранёў, мінуў.

Завітайце ж да нас, калядоўшчыкі, парадземся разам надыходзі Новага года і будзем спадзявацца на ўсё высакароднае, лепшае, тобрае ў жыцці.

В. НОВАК,
старшы выкладчык кафедры беларускай літаратуры.

НА ЗДЫМКУ: дырэктар дзіцячага дома Р. П. Карпеза са сваімі выхаванцамі.

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА

На прэзентацыі

ГОЛАС СТАЛЫХ І МАЛАДЫХ

Сустрэчы студэнтаў, выкладчыкаў нашага ўніверсітэта з майстрамі мастацкага слова, у тым ліку вядомымі не толькі ў нашай рэспубліцы, але і далёка за яе межамі, сталі нярэдкай з'явай. Гэтая ж сустрэча была незвычайнай. Яна прысвячалася прэзентацыі альманаха пісьменнікаў і паэтаў Гомельшчыны «Магістраль-92».

Адно з аўдыторый вучэбнага корпуса № 1 запоўнілі не толькі студэнты і выкладчыкі ГДУ, але і многія аматары мастацкага слова з нашага горада.

Адкрыў сустрэчу адказны сакратар абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Рэспублікі Беларусь драматург і публіцыст Васіль Ткачоў. Ён расказаў аб тым, што альманах прызначаны для выкладчыкаў літаратуры, усіх тых, хто па-сапраўдаму любіць пазію, прозу, драматургію. А на сустрэчу з зацікаўленай аўдыторыяй прыйшлі многія з тых, чые аўтабіяграфіі і творы змешчаны ў «Магістраль-92». Далей Васіль Ткачоў зазначыў, што ў наступным годзе пісьменнікі Гомельшчыны парадуюць сваіх чытачоў яшчэ адным, трэцім па ліку такім жа выданнем.

Аб адраджэнні беларускай нацыі, культуры і мовы гаварылі прэзідэнт Анатоль Бароўскі і паэта са Таіса Мельчанка. Добрым, шчырым словам успомнілі трагічна загінуўшага паэта-земляка Анатоля Грачанікава. Менавіта па назве яго першага зборніка названы альманах пісьменнікаў Гомельшчыны. Зазначым, што ў яго другім выданні надрукаваны творы, многія аўтары якіх з'яўляюцца былымі выхаванцамі нашай ВНУ.

На прэзентацыі альманаха са сваімі творамі прысутных пазнаёмліў Віктар Шаўчэнка, Ігар Журбін, Уладзімір Бабкоў, Яфім Бязмен, Мікалай Літвінаў, Іван Кірэйчык, Ганна Атрошчанка, дзіцячы пісьменнік Уладзімір Шварц. Ад пісьменнікаў Светлагорска выступіла Галіна Масейчук. Бурную рэакцыю аўдыторыі выклікалі эпітажныя і эратычныя вершы Віталія Чапурнога.

Услед за «Магістраль-92» па прадстаўленню Таісы Мельчанка адбылася прэзентацыя і яшчэ аднаго новага выдання — трэцяга зборніка дацэнта кафедры беларускай літаратуры нашага ўніверсітэта, члена Саюза пісьменнікаў Рэспублікі Беларусь Віктара Ярца «Дняпроўскі бакен». Ён асабіста прачы-

таў некалькі твораў, змешчаных у гэтым зборніку.

У аўдыторыі гучалі галасы ўжо сталых і шырока прызнаных аўтараў мастацкага слова і тых, хто толькі пачынае ўваходзіць у вялікую літаратуру. І хочацца верыць, што з цягам часу на Гомельшчыне яна, нягледзячы на сённяшнія складаныя і вельмі цяжкія сацыяльна-эканамічныя ўмовы, не толькі не збяднее, а нават узбагаціцца.

Неабходна адзначыць і тое, што кафедра беларускай літаратуры ўніверсітэта, якая аказала дапамогу ў правядзенні прэзентацыі калектыўнага альманаха і новага зборніка Віктара Ярца, пастаянна вывучае і даследуе творчасць пісьменнікаў вобласці. Так, нядаўна дацэнт В. І. Смыкоўская і асістэнт В. С. Генаш з гэтай кафедры выдалі зборнік «Пісьменнікі Гомельшчыны» — своеасаблівую літаратурную карту нашага краю. Дык няхай жа ўсё больш яна папаўняецца новымі імёнамі!

Б. ВАЛОДЗІН.

НА ЗДЫМКАХ: на прэзентацыі новых выданняў; выступае Васіль Ткачоў.

Фота У. Чысціка.

Вадим МИЧКОВ

НОВОГОДНЕЕ

Из лесной чащобы
Выбрались подружки,
Веселиться чтобы
На хмельной пирушке.
Ярко их одели
Мастера рядов.

Началась неделя
Елочных парадов.
Елочек немало
Временно согрето.
Что же с ними стало?
Как сказать об этом?!

Ольга КОВАЛЕНКО,

студентка гр. Р-11 филологического факультета

А. С. Пушкину

ЦВЕТЫ ЛЮБИМОМУ ПОЭТУ

Все розы мира я дарю
Своему любимому поэту,
Его талант боготворю,
И помню я его заветы.
Бегут года, бегут столетья
Под грозной тяжестью
времён,
Стираются эпох открытия
Но не забыть нам их имён.
Имён, что в ходе
мироздания.
Не обесценятся вовек,
Что побрали в себя
страдания,
Твои сомненья, человек.
Его бессмертные творенья
И гимны страстные любви,
Не будут преданы
забвению,
В сердцах останутся они.
И сложен мир души поэта,
Но в нем легко найти себя.
Трудней всего
найти ответы

На вечные вопросы дня.
Певец мечты, весны,
свободы,
Хранимый памятью
людовой,
Ему подвластны даже годы
В объятьях суеты
мирской.
В поэзии его волшебной
Лишь свет добра
и красоты,
И нет в ней музыки
хвалебной
И нет жестокости черты.

Сергей МОРОЗ,
студент I курса филфака

На шее больше нет
моей креста,
Он сорван был небрежною
рукою.
Но верю, верю я в
Христа
Молитвой и слезами
успокою
Сердечный спазм.
И, принимая муки,
Благодарю за то,
что до сих пор,
На жизнь свою не наложил
я руки,
Хоть вынесен давно
был приговор.
Я счастье у себя
украл, как вор,
Лишь потому, что я его
не стою,
Что сил едва собрал,
чтоб дать отпор —
Тебе... Любовью
я не удостою.
Тебе в глаза надменно
рассмеюсь,
Веселья маска
не впервой надета.
Уйду. Люблю тебя, боюсь.
Потерян разум —
песня не допета

Слова об новом зборніку

ЧАЛАВЕК НАРАДЖАЕЦЦА ЖЫЦЬ

Такімі словамі пачынаецца адзін з вершаў Віктара Ярца са зборніка «Дняпроўскі бакен», што сёлета пабачыў свет у выдавецтве «Мастацкая літаратура». Без перабольшання можна сказаць: выхад кнігі — значная падзея ў літаратурным жыцці Гомельшчыны.

Віктар Ярца з тых людзей, якія валодаюць божым дарам — мастацкім словам. Ён нарадзіўся і вырас у вёсцы паблізу пакручастага берага Дняпра, дзе ўбачыў, што «конскіх воч віры — глыбей рачных», дзе «насецкі на соснах, як шрамы», дзе «смяецца раса». Шкада, што мы, звычайныя, не прыкмячам гэтага, заціснутыя справамі, мітуснёй, стомленымі.

Чаго ж шукае чалавек у сённяшнім неспакойным свеце? Палітыка, эканоміка, зноў палітыка — усё гэта, перамяшанае з пахамі баршчоў і каш на кухнях, мінаецца. А што застаецца? Што тое вечнае, «без чаго на сэрцы — пуста, сумна, адзінока?» А можа гэта прыгажосць, не вялікая і недасягальная Прыгажосць, а што-

дзённая, самая звычайная, часам непрыкметная:

Вераб'і купаюцца ў пяску —
Пыл узбілі над сцяжынкай цёплай.
Хмарка заглядзелася ў раку.
Сонца смажыць лісце лазняку.
Пахне промень перагрэтай зёлкай.

Яна раскрыецца перад табой, варта толькі спыніцца, прыслухацца. Гэта магчыма «пакуль ты сам — з адкрытаю душой». Аўтару ўдалося крануць нас той бескарыслівацю, якая характэрна для эстэтычных адносін чалавека да свету прыроды. Прыгажосць. Гэта ёй асветлена і дзіцячая гарэзлівасць, і жыццёвая мудрасць, адлегласць паміж якімі — адзін крок, крок даўжынёй у жыцці. І непазбежны той міг, «калі свет чалавек пакідае аднойчы...» Нельга адкрасацца ад думкі, а што паспеў, ці не «...губляў без мэты не дробныя бязважкія манеты — бяцэнны час пад залатой зарой?»

Паэт імкнецца адкрыць жыццё ў яго дыялектычнай

складанасці. Зборнік «Дняпроўскі бакен» расказвае пра асалоду жыцця, працаваць, кахаць, гадаваць сына, спяваць песні ўсяму роднаму, добраму, чалавечнаму. Перачытваеш верш за вершам і бачыш, як у кожным з іх высвечваецца жыццё нашага сучасніка. Зноў мы вяртаемся да сцяжынак маленства, уяўляем сваю рэчку і лес... І невыносны боль працянае ад усведамлення, што не кожны з нас іх можа ўбачыць зноў, што «перасохлі маленства крыніцы. Пыльны вецер засыпаў іх цень».

Калі б не тая ноч красавіка,
што горыччу дыхнула неспазнанай, —
як і раней, цякла б між траў рака
Як і раней, суніцы спелі б на палянах.

Паэт непакоіцца за лёс сваёй зямлі, адчувае адказнасць за свае ўчынкi, за ўчынкi іншых, за ўсё, што адбываецца побач з ім, за ўсё, што адбываецца ў свеце. «Я сведка дзён, калі знікалі рэкі, дубровы сохлі, гінулі бары, грымеў прагрэс: — Усё — для чалаве-

ка! І шчыравалі хуткіх спраў майстры».

Усё — для чалавека, народа, чалавецтва... Гучныя, напышлівыя словы, за якімі хаваецца простая існасць — людзі з іх дробнымі праблемамі і сусветнымі пражэктамі, людзі, якія ва ўсе часы вышэй за ўсё цэняць першасныя чалавечыя якасці. Кожны асабіста раскрывае вялікую таямніцу чалавечых узаемаадносін.

Калі нябёсы ад цябе адвернуцца,
знямеюць рэкі, травы і бары — ты сам пазнаеш,
што твае сябры, адзінш вартасць слоў і вартасць вернасці.

Чалавек шукае сэнсу ў жыцці. У гэтым пошуку часам дапамагае і пазізія, праляваючы святло на самыя патаемныя куткі чалавечай душы. І лепш, калі гэта не магутныя пражэктары, а толькі маленькі бакен:

Водмелі-мелі — пагрожай.
Кнігаўкі голас начны.
Служыць да позніх марозаў бакен — агеньчык рачны.

А. ЕРМАКОВА,
асістэнт кафедры псіхадэялогіі і падрыхтоўкі да вучобы ў ВНУ.

КАМАНДА — У ДОБРАЙ ФОРМЕ

валася толькі сьпітаць. «Гэта было?»
Зразумела адно: рэбяты пастараліся, і журы не засталася ў даўгу.

Дзень чацвёрты. Рознае. У прыватнасці, адзін з членаў журы спявае пад гітару: «Четвёртыя суткі пылают жалудкі».

Дзень пяты. «Раздача славоў». Пад гукі алімпійскіх гімнаў уласнага сачынення на сцэне выстройваюцца каманды пераможцы. Трэцяе месца — СТЭМ «Піларамы» (Крывыя Рогі) плюс магнітафон «Вясна». Другое месца — СТЭМ «Квартал 311» (Браўск) плюс магнітафон «Маяк-233».

А на самую вышэйшую прыступку п'едэстала ўзбіраецца СТЭМ «СТЭМ-ТМ» (Гомель). Плюс магнітафон «Маяк-233». Плюс груповае страхоўка фірмы «ОМЕТА» на 200 тыс. руб. і спецыяльны прыз за «зубастасць» — мятровая ваза для кветак у форме жанчыны, кветкі ўстаўляюцца ў галаву! І гэта яшчэ не ўсё. Я. Куліцкі ўмудрыўся адхапіць прыз за лепшую мужчынскую ролю — цудоўны тэлефонны апарат. Лёня Бранштэйн (Лёлік) пад адабральны шумок атрымлівае прыз сімпатый гледачоў — маляўнічы плакат з напуганымі ўкраінскімі прыгажунямі.

Больш прызоў у журы не было... Але, не! Прыз за лепшую жаночую ролю, на жаль, уйшоў на бок — яго атрымаў нейкі Ігар з браўскага «Квартала».

Такім чынам, СТЭМ «СТЭМ-ТМ» у трэці раз стаў пераможцам у міжвузаўскім конкурсе студэнцкіх тэатраў эстрадных мініячур. І асабліва каштоўная гэта перамога тым, што заваявана яна пасля дзвюх сур'ёзных няўдач — у Браўску (1991 г.) і Віцебску (вясна 1992 г.) Значыць, каманда ў добраай форме!

Ю. КАПОЦЯ,
кіраўнік СТЭМа «СТЭМ-ТМ».

НА ЗДЫМКУ: СТЭМ ГДУ — пераможца алімпіяды.

Фота аўтара.

Парады на ўсякі выпадак

ЯК ЗАТРЫМАЦЬ «ІГОЛКАПАД»

Новы год усё бліжэй, а дзе гэта свята — там і перадавагоднія клопаты, у ліку якіх — пошукі навагодняй ёлкі. У многіх з нас галава аб ёлцы не баліць даўно: дзесьці на шафе пыляцца ў скрынцы сінтэтыч-лае. Іншыя такой штучнай ёлкі або не маюць, або проста не пераносяць яе на дух, аддаючы перавагу сапраўднай ёлцы з цудоўным пахам. Але дзе жывая ёлка — там і апаўшы на падлогу іголки. А калі яшчэ ўлічыць, што навагоднюю ёлку мы купляем звычайна раней, то асыпацца яна пачынае яшчэ да таго, як стане прынараджацца.

Што можна параіць у такім выпадку аматарам жывой ёлкі? Па-першае,

купляць яе трэба бліжэй да Новага года і пры пакупцы пастарацца не атрымаць тавар, ссечаны два-тры тыдні назад.

Па-другое, захоўваць ёлку трэба на балконе або падвесіць яе за акном.

Па-трэцяе, перад самым усталяваннем прыгажуні трэба зрабіць з ёй невялікую «операцыю»: як толькі занясеце яе з холаду ў кватэру, — крыху падсвятце знізу ствол, распачіце яго і абдайце кіпнем. Пасля гэтага смела ўстанаўлівайце ў вядро з вадой, або з мокрым пяском.

Канешне, прастаяць пару тыдняў і не пагубляць пры гэтым свае іголки не ў стане ні адна жывая ёлка, але затрымаць на два-тры дні наступленне «ігол-кападу» з дапамогай апісанага спосабу — можна. Праверана на практыцы.

У навагоднюю ноч

ВАРАЖБА НА ШАМΠΑНСКІМ

У ваш бакал кінце мікраскапічны кавалачак шакаладу і па яго паводзінах мяркуюць аб вашым лёсе ў будучым годзе. Кавалачак можа перакульвацца і нават падскокваць, гэта значыць, што ў новым годзе вас чакаюць бурныя падзеі, вам прыдзецца шмат

круціцца і спяшацца. Або ён ляжа пад шампанскае на дно бакала, тады і вам, відавочна, прыдзецца за-таіцца ў чаканні шчасця. Аднак лепш за ўсё, калі ён будзе спакойна плаваць на паверхні — значыць, у будучым годзе вы непатапляльны і удачлівы.

ГОМЕЛЬСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

АБ'ЯВЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ВАКАНТНЫХ ПАСАД ПА КАФЕДРАХ:

- беларускай мовы — асістэнта;
- алгебры і геаметрыі — дацэнта;
- аналізу гаспадарчай дзейнасці — дацэнта;
- агульнай фізікі — ст. выкладчыка;
- радыёфізікі — дацэнта.

Тэрмін падачы заяў — не пазней 1 месяца з дня апублікавання паведамлення.

Заявы накіроўваць на адрас: 246699, г. Гомель, вул. Савецкая, 104.

РЭКТАРАТ.

Дзень трэці. Эмблема Алімпіяды — таракан Стасік!

Дзіві Алімпіяды: «Больш смешна, больш смешна, больш смешна!»

Атлеты замерлі каля стартвай лініі.

Першым стартуе СТЭМ «Піларамы» з Крывого Рога. Выдатная гульня, ліхія імпрывізацыі, модная рэжысура. Аднак, ёсць яўна залішня сцэна.

Бледна стартуе і невыразна фінішуе СТЭМ «Гаспадар», калектыў УПВГ. Не смешна і хтосьці расслабляецца.

На працягу дзвюх гадзін моцна давіць глядача смехам СТЭМ «Квартал 311» Браўскага тэхналагічнага інстытута. Прэсінг і яшчэ раз прэсінг! Аднак хтосьці «ведае, што бачыў і памятае, што чуў», — большая частка праграмы «Квартала» ужо была паказана ровенскаму глядачу ў 1990 годзе!

А вось гучаць фанфары, і наш Лёня Бранштэйн абвешчае: «Кінастудыя «Параноік Пікчэз» прадстаўляе: фільм Стыва Спідберга «Залаты ключык-2»! І пайшло, і паехала!

«СТЭМ-ТМ» у конкурснай праграме прадставіў тры мініячур: «Урач і хворы» (Л. Бранштэйн — С. Іваноў), «Манументы» (Я. Куліцкі — Л. Бранштэйн), ужо знаёмыя студэнтам ГДУ, і «Сон у летнюю ноч напярэдадні экзамена на замежнай літаратуры» — арыгінальная пастаноўка большасці нашых студэнтаў не знаёмай трагедыі Шэкспіра «Гамлет, прынц Данія». Мініячурны звязаліся ў праграму маналагам «Аб надвор'і сёння» у выкананні А. Аляксеева і танцамі групу «А чую?» у складзе Наталлі Матухненка, Людмілы Шкробат, Таццяны Шкурко, Аляксея Аўсеевіч, Ірыны Тычковай, Таццяны Кірзэвай, Аксаны Жулега.

Як і было задумана, наша не без недахопаў праграма — «саракапятка» пранёслася «хутка, вельмі хутка», і скептыкам заста-

спорту Уладзімір Мацюшэнка, браты Сяргей і Андрэй Дземчанкі і Уладзімір Кандраценка.

ВАЛЕЙБОЛ

У спорткомплексе ВПЧТУ прайшоў чарговы тур першынства студэнцкай Асацыяцыі па валеболу сярод мужчын у першай лізе.

Студэнты нашага ўніверсітэта перамаглі каманды Наваполацкага політэхнічнага інстытута, Віцебскага медінстытута і Гродзенскага медінстытута, з аднолькавым лікам — 3:0.

Ва ўпартым падымку з камандай Беларускай політэхнічнай акадэміі нашы рэбяты ус-

тупілі з лікам 2:3. Каманды Брэсцкага педінстытута, ВПЧТУ і ГДУ лідзіруюць у першынстве.

У Мінску завяршыўся чарговы тур першынства студэнцкай Асацыяцыі па валеболу сярод жаночых каманд у вышэйшай лізе. Студэнткі нашага ўніверсітэта перайгралі валебалістак Брэсцкага педінстытута — 3:1, БДУ — 3:0, Мінскага педінстытута — 3:0 і ўступілі камандзе Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта.

У першынстве лідзіруе каманда Акадэміі фізічнай культуры і спорту, на другой пазіцыі нашы дзяўчаты. **В. МАРЧАНКА.**

Спорт

ВОЛЬНАЯ БАРАЦЬБА

У алімпійскім лагеры Стайкі прайшлі спаборніцтвы за Кубак Рэспублікі Беларусь па вольнай барацьбе. Трэба сказаць, што трэнерскі савет зборнай нашай вобласці прыняў рашэнне паслаць на кубавыя спаборніцтвы маладзёжны састаў. І трэба аддаць належнае нашым рэбяткам, якія не зніклі ў кампаніі больш старэйшых сапернікаў.

Студэнты нашага ўніверсітэта — Уладзімір Мацюшэнка (да 90 кг) і Андрэй Дземчанка (да 100 кг) бліскуча правялі турнір і ўзяліся на вышэйшую прыступку

п'едэсталу гонару.

У гомельскім Доме фізкультуры і спорту прафсаюзаў прайшлі спаборніцтвы за Кубак студэнцкай Асацыяцыі рэспублікі па вольнай барацьбе, у якіх прынялі ўдзел 10 лепшых каманд ВНУ.

Зноў вызначыліся майстэрствам барцы нашага ўніверсітэта, якія спецыялізуецца ў гэтым відзе спорту на кафедры фізіывавання.

Спаборніцтвы насілі камандны характар. Па-за канкурэцыйныя былі нашы студэнты, якія заваявалі Кубак Асацыяцыі. Найбольш відовішчна правялі ўсе схваткі майстры

ЖАРТОЎНЫЯ ПАРАДЫ ДЗЕДА МАРОЗА

Новы год — самае любімае намі свята. Але настаў цяпер такі час, калі багатае застолье з самымі разнастайнымі смачнымі стравамі і ігрыстым шампанскім становіцца даволі праблематычным. Якое ж знайсці выйсце? Глядзіце на сур'ёзнае з пэўнай долай іроніі і гумару — так лягчэй пераносіць сённяшняе цяжкасці.

Такім чынам, вы можаце прыгатаваць да святочнага навагодняга стала:

ТОРТ «НАПАЛЕОН». Ставіце на стол бохан хлеба і аб'яўляеце гасцям: «Гэта — торт, а я — Напалеон».

МЯСА У АСАБІСТЫМ СОКУ. Кавалачак мяса кладзеце на патэльную і,

перыядычна паліваючы яго слюной і страўнікавым сокам, даводзіце сябе да гатоўнасці.

ПТУШКУ ЗАЛІЎНУЮ. Змазваеце глущам губы і рукі і «заліваеце» ўсім, што з'елі курыцу.

«Гомельскі ўніверсітэт» — газета Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ф. Скарыны.

Наш адрас: 246699, г. Гомель, вул. Савецкая, 104, пакой 1-18, тэл. 57-43-21.

Спонсары газеты — Цэнтральны райсавет народных дэпутатаў г. Гомеля; НВП «Сучасныя тэхналогіі», прафком студэнтаў.

Гомельская фабрыка «Палесдрук» Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь г. Гомель, Савецкая, 1.

Рэдактар Ул. БАЛОГА.

Аб'ём 1 друк. арк.
Тыраж 1.500 экз.
Заказ 875.

Падпісана да друку ў 15.00.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэрыялах не ўтрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не раздзяляючы пункту гледжання аўтара.